

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af InvestEU-programmet

(COM(2020) 403 final — 2020/0108 (COD))

og om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2015/1017 for så vidt angår oprettelse af et solvensstøtteinstrument

(COM(2020) 404 final — 2020/0106 (COD))

(2020/C 364/19)

Hovedordfører: **Ronny LANNOO**

Anmodning om udtalelse	Rådet, 11.6.2020 Europa-Parlamentet, 17.6.2020
Retsgrundlag	EUF-traktatens artikel 172, artikel 173, artikel 175, stk. 3, artikel 182, stk. 1, og artikel 304
Kompetence	Sektionen for Den Økonomiske og Monetære Union og Økonomisk og Social Samhørighed
Præsidiets henvisning	9.6.2020
Vedtaget på plenarforsamlingen	16.7.2020
Plenarforsamling nr.	553
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	208/0/8

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Fra begyndelsen af covid-19-krisen har EØSU i flere erklæringer givet udtryk for, at det i disse tider med stor usikkerhed kun er en omfattende europæisk økonomisk genopretningsplan, der kan sætte os i stand til at håndtere konsekvenserne af pandemien og genopbygge en mere bæredygtig og modstandsdygtig europæisk økonomi.

1.2. EØSU glæder sig derfor over den ambitiøse genopretningspakke, som Kommissionen har fremlagt, og understreger, at opsvinget kun kan lykkes med et stærkt politisk lederskab, der bakkes op af alle. EØSU insisterer på, at indførelsen af disse foranstaltninger skal afspejle, at det haster med at tage hånd om den alarmerende socioøkonomiske situation.

1.3. For at sikre en hurtig og bæredygtig genopretning af den europæiske økonomi er det afgørende, at de nødvendige finansielle midler stilles til rådighed. EØSU støtter derfor i høj grad forøgelsen af EU's budget og opfordrer de europæiske beslutningstagere til hurtigt at nå til enighed om både den næste flerårige finansielle ramme (FFR) for perioden 2021-2027 og det nye genopretningsinstrument Next Generation EU.

1.4. EØSU bifalder styrkelsen af InvestEU-programmet og det supplerende solvensstøtteinstrument (SSI) og opfordrer til, at der hurtigt indgås en aftale om disse forslag, så det sikres, at begge programmer hurtigt bliver operationelle, og der kan udvikles et tilstrækkeligt antal støtteberettigede projekter, der kan få gavn af programmerne.

1.5. Næsten hele InvestEU vil blive tildelt under Next Generation EU og ikke under den flerårige finansielle ramme for 2021-2027, hvilket betyder, at programmet vil skulle gennemføres inden udgangen af 2026. Derfor anmoder EØSU lovgiverne om at træffe foranstaltninger, der sikrer, at der ikke opstår en finansieringskløft i perioden efter 2026 og inden påbegyndelsen af den flerårige finansielle ramme efter 2027.

1.6. EØSU gentager sin støtte ⁽¹⁾ til Kommissionens mål om at styrke investeringsaktiviteterne i EU inden for rammerne af det næste langsigtede EU-budget. Dette har fået endnu større betydning i lyset af den økonomiske afmatning som følge af covid-19-pandemien.

1.7. EØSU støtter fortsat, at der fokuseres på langsigtede investeringsprojekter, som i høj grad er i offentlighedens interesse, samtidig med at kriterierne for bæredygtig udvikling overholdes. Det er afgørende, at covid-19-krisen ikke får EU til at opgive sine mellem- og langsigtede målsætninger, som skitseret i den europæiske grønne pagt, 2020-strategien for bæredygtig vækst og den europæiske søjle for sociale rettigheder.

1.8. EØSU mener, at InvestEU-programmet har særligt gode forudsætninger for at yde langsigtet finansiering og støtte EU's politikker i forbindelse med genopretningen efter en dyb økonomisk og social krise. Udvalget understreger betydningen af, at der findes en klar definition af, hvilke projekter der vil kunne få støtte under det nye femte politikområde, idet det er afgørende, at der skabes komplementaritet med de øvrige fire politikområder. EØSU er også fortalende for en bredere definition af innovation, der omfatter mere end informationsteknologi og digitalisering. Små og mellemstore virksomheder (SMV'er), navnlig mikrovirksomheder og små virksomheder, er meget hårdt ramt af den nuværende krise og bør derfor udtrykkeligt være berettigede til støtte under det nye femte politikområde. Derfor er det vigtigt, at der bliver tale om et strukturelt samarbejde mellem gennemførelsespartnerne og de europæiske, nationale og regionale myndigheder.

1.9. EØSU efterlyser specifikke og klare retningslinjer, der tager sigte på at kortlægge projekter, der kan få støtte fra InvestEU, samt mulighederne for synergier mellem de mange EU-programmer og dermed sikre en hensigtsmæssig og effektiv gennemførelse.

1.10. Coronaviruskrisen har påvirket alle EU's medlemsstater. Nogle lande er dog blevet hårdere ramt end andre. EØSU fremhæver, at genopretningen efter coronaviruskrisen ikke bør resultere i endnu større forskelle mellem medlemsstaterne.

1.11. I lyset af dette glæder EØSU sig over det nye solvensstøtteinstrument og understreger vigtigheden af at sikre, at det reelt kan være til gavn for de medlemsstater, hvis økonomier er blevet hårdt ramt af covid-19-pandemiens konsekvenser. Selv om det er afgørende at sikre en hurtig genopretning, er det lige så vigtigt, at de tilgængelige midler tildeles virksomheder med levedygtige forretningsmodeller. Dette vil bidrage til at skabe en bæredygtig og modstandsdygtig europæisk økonomi.

1.12. EØSU understreger de europæiske finansielle markeders rolle i bestræbelserne på at sikre, at disse instrumenter kan mobilisere de forventede investeringer samt Den Europæiske Investeringsbank-Gruppens ledende rolle (EIB og Den Europæiske Investeringsfond (EIF)) og det store behov for en hensigtsmæssig struktur for gennemførelsespartnerne, navnlig på nationalt plan. Det er vigtigt, at kanaliseringen af midler via EIB-Gruppen og de erhvervsfremmende banker og institutioner er gennemsigtig og klar og midlerne let tilgængelige.

2. Baggrund

2.1. Covid-19-krisen, som først og fremmest udgør en akut folkesundhedsmæssig krisesituation, har resulteret i et alvorligt økonomisk og socialt chok med et kraftigt fald i den økonomiske produktion, en hurtigt stigende arbejdsløshed, en forværring af levestandarden (faldende realindkomst, jobusikkerhed, begrænset mobilitet) og en drastisk nedgang i udenrigshandelen både inden for EU og med tredjelande. Krisen har også medført en kraftig forværring af indikatorerne for de offentlige finanser og en nedgang i investeringerne.

2.2. Den 27. maj 2020 offentliggjorde Kommissionen en ambitiøs genopretningsplan, Next Generation EU-planen, og et revideret forslag til det samlede EU-budget for perioden 2021-2027 ⁽²⁾.

2.3. I forbindelse med den næste flerårige finansielle ramme (FFR) for 2021-2027 har Kommissionen til hensigt at give EU's økonomi et investeringsprogram, der kan opfylde tværgående målsætninger om forenkling, fleksibilitet, synergier og sammenhæng mellem relevante EU-politikker. Behovet for et sådant investeringsprogram er blevet større som følge af covid-19-pandemien.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af InvestEU-programmet (EUT C 62 af 15.2.2019, s. 131).

⁽²⁾ Meddelelse om genopretningsplanen: *Et vigtigt øjeblik for Europa: Genopretning og forberedelser til den næste generation.*

2.4. Derfor trak Kommissionen sit tidligere forslag fra maj 2018 om **InvestEU-programmet** tilbage og fremsatte et nyt forslag ⁽³⁾, der afspejler den delaftale, der allerede blev indgået mellem Europa-Parlamentet og Rådet i april 2019.

2.5. For at give InvestEU-programmet bedre forudsætninger for at reagere på den økonomiske og sociale krise forårsaget af covid-19-pandemien foreslår Kommissionen at forhøje den finansieringsramme, der var planlagt for det oprindelige InvestEU-program, således at det større overordnede investeringsbehov og de mere risikobetonede rammevilkår afspejles.

2.6. Derudover udvider det nye forslag InvestEU-programmets anvendelsesområde ved at skabe et femte område, den strategiske investeringsfacilitet, der imødekommer den europæiske økonomis fremtidige behov og sikrer eller opretholder strategisk autonomi i væsentlige sektorer.

2.7. Det udbyggede InvestEU-program vil være i stand til at støtte virksomheder i genopretningsfasen, samtidig med at det i overensstemmelse med dets oprindelige mål sikrer, at investorerne i høj grad fokuserer på Unionens mellem- og langsigtede prioriteter som f.eks. den grønne og digitale omstilling.

2.8. Kommissionen fremsatte også et forslag ⁽⁴⁾ til et midlertidigt egenkapitalbaseret instrument, **solvensstøtteinstrumentet**.

2.9. Solvensstøtteinstrumentet skal støtte virksomheder med en ellers levedygtig forretningsmodel, hvis solvens som følge af covid-19-krisen er indsnævret. Formålet er at hjælpe dem med at klare denne vanskelige periode, så de er i stand til at gennemføre genopretningen, når den tid kommer. Et andet formål med forslaget er at opveje de forventede forvriddinger på det indre marked som følge af, at visse medlemsstater måske ikke råder over tilstrækkelige budgetmidler til at yde en passende støtte til nødlidende virksomheder.

2.10. Solvensstøtteinstrumentet forventes indført snarest muligt i 2020, senest i begyndelsen af oktober 2020, så den fulde udnyttelse af dets kapacitet nås hurtigt i løbet af 2021.

3. Generelle bemærkninger

3.1. EØSU gentager ⁽⁵⁾ sin støtte til InvestEU-programmet samt videreførelsen og udvidelsen af et finansielt instrument baseret på princippet om garantistillelse. Udvalget finder dette afgørende ikke mindst med henblik på den langsigtede udvikling og forvaltning af EU's budget.

3.2. EØSU glæder sig over den yderligere kapacitet til InvestEU-projektet, som vil bringe EU-garantien op på 75,2 mia. EUR (i løbende priser og inklusiv det nye politikområde strategiske investeringer), hvilket vil udløse yderligere investeringer på 1 bio. EUR. EØSU efterlyser en afbalanceret fordeling af midlerne mellem de politiske målsætninger.

3.3. EØSU glæder sig over tilføjelsen af et femte politikområde, strategiske europæiske investeringer, som vil få 31,2 mia. EUR stillet til rådighed fra EU-garantien til støtte for investeringer i strategiske sektorer og centrale værdikæder, herunder dem, der er afgørende for den grønne og digitale omstilling.

3.4. Udvalget understreger betydningen af at have en klar definition af, hvilke projekter der vil kunne få støtte fra det femte område, idet der skal skabes komplementaritet med de øvrige fire politikområder. EØSU er også fortalende for en bredere definition af innovation, der omfatter mere end informationsteknologi og digitalisering. Det bør udtrykkeligt anføres, at SMV'er, navnlig mikrovirksomheder og små virksomheder, også er støtteberettigede under dette politikområde. Dette er endnu vigtigere i lyset af faldet i EU-garantien til SMV-politikområdet — fra 11,25 mia. EUR til 10,17 mia. EUR (i løbende priser) — set i forhold til Kommissionens oprindelige forslag. Det er derfor vigtigt, at der bliver tale om et strukturelt samarbejde mellem gennemførelsespartnerne, de finansielle formidlere og de europæiske, nationale og regionale myndigheder.

⁽³⁾ Forslag til forordning om oprettelse af InvestEU-programmet.

⁽⁴⁾ Forslag til forordning om oprettelse af et solvensstøtteinstrument.

⁽⁵⁾ EØSU's udtalelse om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af InvestEU-programmet (EUT C 62 af 15.2.2019, s. 131).

3.5. EØSU understreger, at investeringer i færdigheder er afgørende for omstillingen til en grønnere og mere retfærdig økonomi. Derfor bør sociale investeringer ikke forsømmes under InvestEU-programmet.

3.6. Mange SMV'er, især mikrovirksomheder og små virksomheder, er hårdt ramt af covid-19-krisen og de nedlukningsforanstaltninger, der er iværksat i de fleste EU-lande. Det er derfor vigtigt at sikre, at der stilles tilstrækkelige midler til rådighed til, at de kan overvinde krisen. Denne støtte skal være efterspørgselsstyret, hvilket betyder, at der skal stilles både gælds- og egenkapitalprodukter til rådighed. Eftersom garantikapaciteten i SMV-politikområdet falder, bør der kompenseres for denne reduktion ved at lade SMV-porteføljer, navnlig når der er tale om små virksomheder og mikrovirksomheder, komme i betragtning under politikområdet strategiske investeringer. Dette skal ledsages af forholdsmæssige rapporteringskrav, så der ikke skabes uforholdsmæssigt store administrative byrder for de mindste virksomheder med begrænsede ressourcer, idet dette ville afskrække dem fra at søge støtte fra InvestEU. Gennemførelsespartnerne og de finansielle formidlere spiller en afgørende rolle i indsatsen for at sikre, at midlerne når ud til disse virksomheder.

3.7. Under den aktuelle krise har regeringernes politikker og støtte vist sig at være særlig vigtig. Der er imidlertid stor forskel på de enkelte medlemsstaternes muligheder for at støtte de sektorer og virksomheder, der er hårdest ramt af krisen.

3.8. EØSU glæder sig derfor over det nye solvensstøtteinstrument og bifalder, at instrumentet, selv om det er åbent for alle medlemsstater, vil fokusere på de lande, hvis økonomier er blevet hårdest ramt af covid-19-pandemiens konsekvenser, og/eller hvor adgangen til statslig solvensstøtte er mere begrænset. EØSU er enig i, at der udelukkende bør ydes støtte til virksomheder med levedygtige forretningsmodeller, som ikke var i vanskeligheder før covid-19-krisen. Udvalget bifalder desuden, at solvensstøtteinstrumentet forankres i Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI). For at sikre en effektiv anvendelse af midlerne er det tilrådeligt at tillade fleksible skift til og fra EFSI's øvrige politikområder. Endelig bør en velfalanceret markedsbaseret fordeling af de disponible midler mellem egenkapital- og kvasiegenkapitalprodukter såsom efterstillede lån indgå i planerne.

3.9. Den dobbelte omstilling (grøn og digitalisering) fremmes inden for rammerne af solvensstøtteinstrumentet. Disse betingelser skal være realistiske, og det skal være muligt for mikrovirksomheder, små virksomheder og traditionelle sektorer at leve op til dem.

3.10. Coronaviruskrisen har påvirket alle EU's medlemsstater. Nogle lande er dog blevet hårdere ramt end andre. EØSU fremhæver, at genopretningen efter coronaviruskrisen ikke bør resultere i endnu større forskelle mellem medlemsstaterne. Selv om der hverken er fastsat geografiske kvoter for InvestEU eller for det nye solvensstøtteinstrument, bifalder EØSU, at dets styringsråd vil definere specifikke grænser for den geografiske koncentration.

3.11. Forenklingen, den øgede gennemsigtighed og det større potentiale for synergier, der ligger i oprettelsen af InvestEU som et overordnet finansielt instrument, har fået endnu større betydning med hensyn til udarbejdelsen af den europæiske grønne pagts investeringsplan og de øvrige elementer i den europæiske genopretningsplan. EØSU efterlyser specifikke og klare retningslinjer, der tager sigte på at kortlægge støtteberettigede projekter, samt mulighederne for synergier mellem de mange EU-programmer og dermed sikre en hensigtsmæssig og effektiv gennemførelse.

3.12. Covid-19-krisen bør ikke få EU til at opgive sine mellem- og langsigtede målsætninger, som skitseret i den europæiske grønne pagt, 2020-strategien for bæredygtig vækst og den europæiske søjle for sociale rettigheder. I sin seneste resolution⁽⁶⁾ fastslog EØSU, at EU bør finansiere aktiviteter, der opfylder to kriterier: tilbageflytning af strategisk produktion for at gøre Europa uafhængigt, navnlig for så vidt angår sundhedsbeskyttelse og -indsats, og skabe kvalitetsjob, og et fokus rettet mod bæredygtige investeringer, som er socialt ansvarlige og miljøvenlige. Små og mellemstore virksomheder kan ligesom store virksomheder og sociale virksomheder spille en afgørende rolle i omstruktureringen af det europæiske produktionssystem.

Bruxelles, den 16. juli 2020.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽⁶⁾ EØSU's forslag til genopbygning og genopretning efter covid-19-krisen.